

Beslut om utvidgning och ändring av naturreservatet Gummagölsmåla i Ronneby kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 miljöbalken (1998:808) att utvidga naturreservatet Gummagölsmåla till att omfatta det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1). Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., om nytt syfte och nya föreskrifter för naturreservatet Gummagölsmåla i enlighet med vad som anges under rubrikerna Syftet med naturreservatet (sid 2) och Reservatsföreskrifter (sid 4).

Länsstyrelsens beslut från år 2000 om bildande av naturreservatet Gummagölsmåla med dnr 231-6379-97 upphör att gälla, när detta beslut vinner laga kraft.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Gummagölsmåla
Kommun	Ronneby
Socken	Öljehult
Lägesbeskrivning	2,2 km VSV Öljehults kyrka
Centrumkoordinater (SWEREF 99TM)	Öst: 500737 Nord: 6251389
Kartblad Index 5 km	4F SV, 04F0a
Naturgeografisk region	12 a Sydöstra Smålands skog- och sjörika slättområden
Kulturgeografisk region	Sydsvenska odlingsbygderna
Natura 2000-område	SE0410200 Gummagölsmåla, SE0410168 Bräkneån (del av)
Fastigheter	Gummagölsmåla 1:33, 1:39, S:1, OUTR:9 (ån)
Markägarkategori	Privat, Staten (Naturvårdsverket)
Servitut	-
Samfälligheter	Vägsamfällighet (S:1)
Nyttjanderätter	Jakt, fiske
Areal	34,4 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet i beslutet från år 2000 för naturreservatet Gummagölsmåla är ”dels att bevara den biologiska mångfalden i en särskilt värdefull del av Bräkneåns dalgång med ädellövskog, forssträckor och mellanliggande lugna åsträckor, dels att vårda och bevara ett för den blekingska skogsbygden representativt hagmarksområde.

Reservatet skall vara tillgängligt för naturstudier och allmänhetens friluftsliv.

Syftet skall nås genom att:

- lämna ädellövskogen till fri utveckling men avverka befintlig gran och sådan gran som tränger in från omgivande kulturbestånd.
- sköta odlingsmarken genom betning.”

I samband med utvidgningen av naturreservatet har länsstyrelsen funnit det lämpligt att modernisera syftets formulering. Den nya formuleringen täcker väl in det tidigare syftets innebörd.

Nytt syfte med naturreservatet Gummagölsmåla är att bevara, vidareutveckla och vårda biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, såsom ädellövskog i branter, näringsfattig ekskog, trädklädd betesmark dominerad av ädellövträd samt mindre vattendrag. Naturreservatets prioriterade naturmiljöer och naturtyper ska bevaras i gynnsamt tillstånd. Området ska hysa gynnsamma strukturer, funktioner och livsmiljöer för prioriterade och andra skyddsvärda arter knutna till områdets skogar, betesmarker och vattendrag. Syftet är också att naturreservatet, inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer, ska vara tillgängligt och besöksvärt för allmänheten samt inbjuda till rika natur- och kulturmiljöupplevelser.

Syftet ska uppnås genom begränsad skötsel i trädskiktet, exempelvis friställning av ljuskrävande ädellövträd, föryngringsåtgärder samt naturvårdsinriktad betesdrift i den trädklädda betesmarken. Röjning av igenväxningsvegetation och avverkning av gran görs vid behov. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens möjligheter att besöka naturreservatet samt för att informera besökare om områdets naturmiljöer och kulturhistoria. Åtgärder i området får inte missgynna de höga naturvärden som redan finns i naturreservatet.

Skälen för beslutet samt motivering

Gummagölsmåla är ett område med unika naturvärden, främst kopplade till ädellövskogens långa kontinuitet, och de gynnsamma geologiska förutsättningarna med inslag av basiska mineraler och rörligt grundvatten.

Områdets ädellövskogar (*ädellövskog i branter* (9180) *näringsfattig ekskog* (9190) och *trädklädd betesmark* (9070)) är prioriterade naturtyper, liksom ån som är av typen *mindre vattendrag* (3260). I ädellövskogarna, inklusive den trädklädda betesmarken, finns prioriterade strukturer och funktioner som gamla hamlingspräglade och flerstammiga lindar och askar, hålträd och rik förekomst av både stående och liggande död ved. Arterna svart trolldruva, blåsippa, lunglav och klosterlav är prioriterade, liksom livsmiljöerna för andra typiska arter knutna till naturreservatets prioriterade naturtyper. I den del av Bräkneån som ingår finns prioriterade strukturer och funktioner som forssträckor och kvillbildningar.

Merparten av den tidigare oskyddade delen är skoglig värdekärna (delvis av nyckelbiotopklass), vilket motiverar att den införlivas i naturreservatet. Hela sluttningen, inom det gamla naturreservatet, är klassad som nyckelbiotop av Skogsvårdsstyrelsen vid inventering 1995. En faunainventering, som utförts i området av Göteborgs naturhistoriska museum, visar att det har en stor artrikedom av landmollusker.

Ett konkret hot mot naturvärden i området, som kan påverkas inom ramen för naturreservatets föreskrifter och skötsel, är förtätning av ädellövskogen genom uppväxande gran. Detta ska åtgärdas genom att granar avverkas eller röjs bort i den utsträckning som krävs.

Potentiella hot, som inte är aktuella vid tidpunkten för beslutet om utvidgning och ändring av naturreservatet, är till exempel: bortplockande av död ved i skogsmarken, felaktiga röjningar, utebliven hävd i betesmarken, avmaskning av betesdjur med avmaskningsmedel som kan vara skadligt för områdets insektsfauna samt negativ påverkan från främmande arter, sjukdomar eller skadeorganismer.

Större delen av naturreservatet ingår i Natura 2000 (SE0410200 Gummagölsmåla, SE0410168 Bräkneån). Området är även av riksintresse för naturvård (ingår i Bräkneån NK9).

Naturreservatet Gummagölsmåla bidrar till att uppfylla miljömålen *Levande skogar*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturreservatet bidrar även till att uppfylla friluftsmålen *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, *Tillgång till natur för friluftsliv* samt *Friluftsliv för god folkhälsa*.

Naturreservatet stärker den gröna infrastrukturen (nätverket av ekologiskt viktiga naturtyper), främst med avseende på skog och naturbetesmarker. Nätverket bidrar till att bevara biologisk mångfald samtidigt som tillgången till ekosystemtjänster som exempelvis "Livsmiljöer" (till exempel barnkammare, lek- och spelplatser, boplatser, rastplatser för flyttfåglar), "Naturarv" (till exempel bevarande av naturens värden för framtida generationer), "Biologisk mångfald" (inklusive bevarande av genpooler, habitat och hotade arter) samt "Ekologiska samspel" (till exempel näringsvävers dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer) tryggas, vilket i sin tur genererar bättre hälsa och välbefinnande i samhället.

Reservatsbeslutet från år 2000 är delvis föråldrat och bristfälligt. Det är därför lämpligt att i samband med utvidgningen ändra beslutet för hela naturreservatet, och samtidigt fastställa en ny skötselplan för området.

Genom detta beslut ges goda förutsättningar att ta ett helhetsgrepp över området för att bevara, vidareutveckla, vårda och lyfta fram Gummagölsmålas biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara, vidareutveckla och vårda biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer utvidgas naturreservatet i enlighet med bifogad karta. Av samma skäl moderniseras syftet och föreskrifterna för reservatet.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna av att utvidga reservatet överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken har länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Avvägning mot berörda riksintressen

Naturreservatet berör område av riksintresse för naturvård (Bräkneån NK9) och även område av riksintresse för Natura 2000 habitatdirektivet enligt 4 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att nämnda riksintressen är förenliga med ett skydd av området.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning,
2. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi, hydrologi eller ytförhållanden såsom till exempel att anlägga väg, spränga, gräva, schakta, dränera, utfylla, tippa, muddra, valla in eller anordna upplag,
3. avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
4. ta sten, sand, grus, torv eller andra jordarter, eller bedriva mineralutvinning,
5. reglera vattenföringen i Bräkneån inom naturreservatet på annat sätt än vad som framgår av lagakraftvunna domar,
6. vidta åtgärder som grumlar eller förorenar vattendraget, annat än tillfällig grumling vid naturvårdande åtgärder,
7. bedriva fiskodling eller annat vattenbruk,
8. jaga skogsfågel,
9. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
10. tillföra kalk, aska, handelsgödsel, stallgödsel, slam eller annat organiskt material,
11. använda avmaskningspreparat på betesdjur då de uppehåller sig inom reservatet.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. uppföra anläggning eller anordning för jaktutövande eller betesdriftens behov,

13. tillskottsutfodra betesdjur eller utfodra vilda djur annat än som åtel i direkt samband med vildsvinsjakt,
14. lagra virke eller skogsbränsle under vedinsekternas huvudsakliga flygtid,
15. plantera eller så träd, buskar eller andra växter,
16. hålla djur i betesmarken under perioden 1 december – 31 mars.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter som ingår i naturreservatet

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet (se även bilaga 2). Angivna åtgärder och anordningar avser hela reservatet där inget annat anges:

1. utmärkning av reservatet och att informationstavlor om reservatet sätts upp och underhålls,
2. anordnande av en mindre parkeringsplats i naturreservatets nordvästra del,
3. anordnande av en rastplats i naturreservatets nordöstra del,
4. årlig betesdrift i betesmarken,
5. stängsling och stängselunderhåll samt åtgärder för betesdriftens behov,
6. avveckling av gran och lärk i ädellövskogen, vid behov,
7. begränsade luckhuggningar och röjningar för att gynna gräsmarksfloran eller särskilt skyddsvärda ädellövträd,
8. hamling, där så bedöms lämpligt,
9. bevarande och vid behov tillförsel av död ved i såväl land- som vattenmiljöer,
10. återintroduktion eller stödutsättning av biologiskt viktiga/skyddsvärda arter som historiskt är hemmahörande i eller vid Bräkneån, som har försvunnit eller hotar att försvinna från området,
11. bekämpning av invasiva arter, vid behov,
12. undersökningar av djur- och växtliv samt av mark- och vattenförhållanden,
13. uppföljning av områdets skötsel, och miljöövervakning.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. skada mark, förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. vaska eller på annat sätt bedriva mineralutvinning,
3. skada stenmurar, odlingsrösen eller andra kulturhistoriska lämningar,
4. otillbörligt störa djurlivet,
5. skada levande eller döda träd och buskar, eller vegetation i övrigt, bortföra eller förstöra död ved,
6. plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar, annat än vad som rimligen behövs för artbestämning,
7. fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
8. plantera, så eller sprida växter, djur, svampar eller andra organismer,
9. medföra okopplad hund i betesmarken (se bilaga 2), under betessäsong annat än vid vallning av boskap eller vid jakt,
10. framföra motorfordon, rida eller cykla,
11. tälta eller på annat sätt slå läger mer än två dygn,

12. ställa upp husvagn/husbil eller liknande för övernattnig,
13. göra upp eld.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

14. bedriva vetenskaplig forskning som omfattar provtagning, markering, fällfångst, installation av utrustning eller någon form av åverkan på växt- eller djurliv,
15. nyttja området för tävling, övning eller annan organiserad verksamhet som kan verka störande på naturen eller på allmänhetens friluftsliv,
16. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, snitsel, inskrift eller därmed jämförlig anordning, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt eller i samband med organiserad friluftsverksamhet.

Föreskrifter under A och C skall inte utgöra hinder för:

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet (se punkt B ovan),
- normalt underhåll av vägar, mark- eller luftledning, eller andra anläggningar,
- innehavare av särskild rätt till jakt att jaga de djur som reservatsföreskrifterna medger och som ingår i jakträtten, samt utföra de transporter och skötselåtgärder som krävs för jaktutövandet. Vid körning i terräng ska särskild försiktighet iaktas för att undvika skador på mark och vegetation.
- innehavare av rätt till fiske att fånga den fisk som reservatsföreskrifterna medger.

Upplysningar

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för reservatet är bl.a:

- 7 kap. 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- artskyddsförordningen (2007:845), gällande till exempel insamling av vissa arter,
- strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap 15 § miljöbalken,
- bestämmelser om vattenverksamhet i 11 kap miljöbalken. Tillstånd eller anmälan krävs normalt för åtgärder inom ett vattenområde. Vattenområde definieras här som ett område som täcks av vatten vid högsta förutsägbara vattenstånd,
- bestämmelser om markavvattning. Markavvattning kräver alltid dispens (förbud gäller i hela Blekinge) och tillstånd enligt 11 kap 13-14 §§ miljöbalken,
- föreskrifterna i kulturmiljölagen (1988:950),
- biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § miljöbalken, gällande lätt igenkännbara områden av ett visst slag i landet, som alléer, källor med omgivande våtmarker

- i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar,
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
 - jaktförordningen (1987:905) om jakt inom området. De tider som gäller för jakt på vilt av olika slag anges i bilaga 1 till denna förordning (allmänna jakttider). I 16-19 §§ jaktförordningen regleras även nyttjandet av hund vid jakt och eftersök,
 - lagen om tillsyn över hundar och katter (2007:1150), rörande skyldigheten att hundar ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt.

Om en begäran om elanslutning görs får utökningar av elnätet tillståndsprövas, då vissa kraftledningsbolag har anslutningsplikt till den som begär en elanslutning.

Beskrivning av området

Naturreseptatet sträcker sig drygt 1 km längs den västra sidan av Bräkneån vid Gummagölsmåla by, och är beläget ca 2,2 km VSV om Ölgehults kyrka på en nivå mellan 90 och 130 meter över havet. Ån rinner här fram i en sprickdal. Nivåskillnaden mellan dalbotten och betesmarken i den västligaste delen av reservatet är omkring 40 meter. Berggrunden i området utgörs delvis av gnejs och delvis av vulkaniska bergarter med inslag av kalkrika mineraler. Bräkneån karaktäriseras inom reservatet av lugna sträckor avbrutna av mindre forsar. Viss stenrensning har skett i åfåran. Omedelbart norr om området finns en kvarndamm, som i sin sydligaste del överkorsas av vägen till Gummagölsmåla by. Nedströms dammen finns två gamla kvarnrännor.

I den skogklädda sluttningen finns en talusbrant. Delar av den översilas av rörligt grundvatten. Skogen har karaktären av naturskog med ädla lövträd som bok, ek, ask, lind, lönn, avenbok och alm. De äldsta bokarna är uppskattningsvis 250 år gamla. Bitvis förekommer spridda granar. I södra delen närmast ån finns ett större inslag av olikåldrig gran. Fältskiktet är av ängstyp. Blåsippor växer ymnigt i stora delar av sluttningen mot ån. Flera andra arter som i Blekinges skogsbygd är krävande eller mindre vanliga finns i den västra sluttningen, bland annat svart troll-druva, dvärghäxört, vätteros, gulsippa, lundstjärnblomma, gullpudra och ormbär. Orkidén nästrot har här en av sina få lokaler i Blekinge. Tidigare hamlade träd av lönn, lind, alm och ask antyder att delar av området har varit slåttermark i äldre tider. Fältskiktet består dock till största delen av skogsarter. På öar i ån växer medelålders al- och asksumpskogar. Öarna har tidigare brukats som slåttermader. Skogen inom det gamla naturreseptatet är i det närmaste helt opåverkad av skogsbruk, vilket är en av förklaringarna till den stora artrikedomen.

Inventeringar under 2009-2017 har visat att Gummagölsmåla är länets i särklass artrikaste skogsområde med avseende på storsvampar (omkring 500 arter), där ibland mer än 20 rödlistade arter. Några exempel är stor tratticka (NT), praktfingersvamp (VU), dvärgfjällskivling (VU), skarp rökriska (NT) och svartnande kantarell (NT). Många av de ovanliga arterna är knutna till kalkrik mark.

Ett långsmalt område i väster är klassat som trädklädd betesmark. I delar av området finns kulturhistoriska spår, bl a fossila terrasserade åkrar som idag är skogbevuxna, samt talrika gamla odlingsrösen.

Den utvidgade delen, som är ca 10,2 ha stor, består dels av medelålders – äldre ädellövskog med avenbok, ek och lind, och dels en sammanhängande yta där gran avvecklats till förmån för uppväxande löv- och ädellövskog. I delar av skogen finns inslag av gammal, grov, flerstammig lind, liksom gammal al och hassel. Området innehåller även små, periodvis vattenfyllda skogskärr. Rödlistade arter som påträffats är grönhjon och grynig filtlav (båda NT). En betydande del av området är skoglig värdekärna (delvis nyckelbiotopsklass).

Den del av Bräkneån som ingår i reservatet har, liksom skogsmarken, stora naturvärden. Flodpärlmussla finns, eller har åtminstone tidigare funnits inom den berörda delen. Spår av utter har observerats.

Fastställande av skötselplan

Skötselplan tas fram och fastställs senare.

Förvaltning

Länsstyrelsen Blekinge är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer och andra berörda.

Ärendets beredning

Gummagölsmålas stora naturvärden har varit kända sedan 1970-talet. År 2000 tog Länsstyrelsen beslut om att bilda ett naturreservat, efter långa men resultatlösa förhandlingar med den dåvarande ägaren till Gummagölsmåla 1:33. Under förhandlingens gång inköptes Gummagölsmåla 1:39, i syfte att användas som ersättningsmark. Fastighetens södra del införlivades i naturreservatet, men något markbyte med resten av skiftet genomfördes aldrig.

Naturreservatet föreslogs av Länsstyrelsen till Natura 2000 år 2002, fastställdes av regeringen som Natura 2000-område år 2005 och av EU-kommissionen år 2011.

Under 2017 konstaterades att den oskyddade delen av Gummagölsmåla 1:39 hade så stora naturvärden att en reservatsutvidgning var motiverad. Dessutom fanns skäl att uppdatera syftet, föreskrifterna och skötselplanen för det gamla naturreservatet. Länsstyrelsen har därefter tagit fram ett förslag till beslut som skickats på remiss till sakägare och andra intressenter under hösten 2018. Ett fåtal remissvar har inkommit, och ingen har haft några invändningar mot förslaget.

Myndighetssamråd har skett med Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten.

Beslutets giltighet

Detta beslut gäller från den dag då det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § MB träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Blekinge läns författningssamling, och gäller omedelbart även om de överklagas.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse varit införd i ortstidning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

Deltagande

Beslut i detta ärende har fattats digitalt av landshövding Sten Nordin. I beslutet deltog även antikvarie Magnus Petersson, länsjurist Tobias Svensson samt områdesskyddsamordnare Åke Widgren, den sistnämnde som föredragande

Sten Nordin

Åke Widgren

Bilagor:

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Översiktskarta
3. Karta med B-föreskriftsområden
4. Hur man överklagar

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

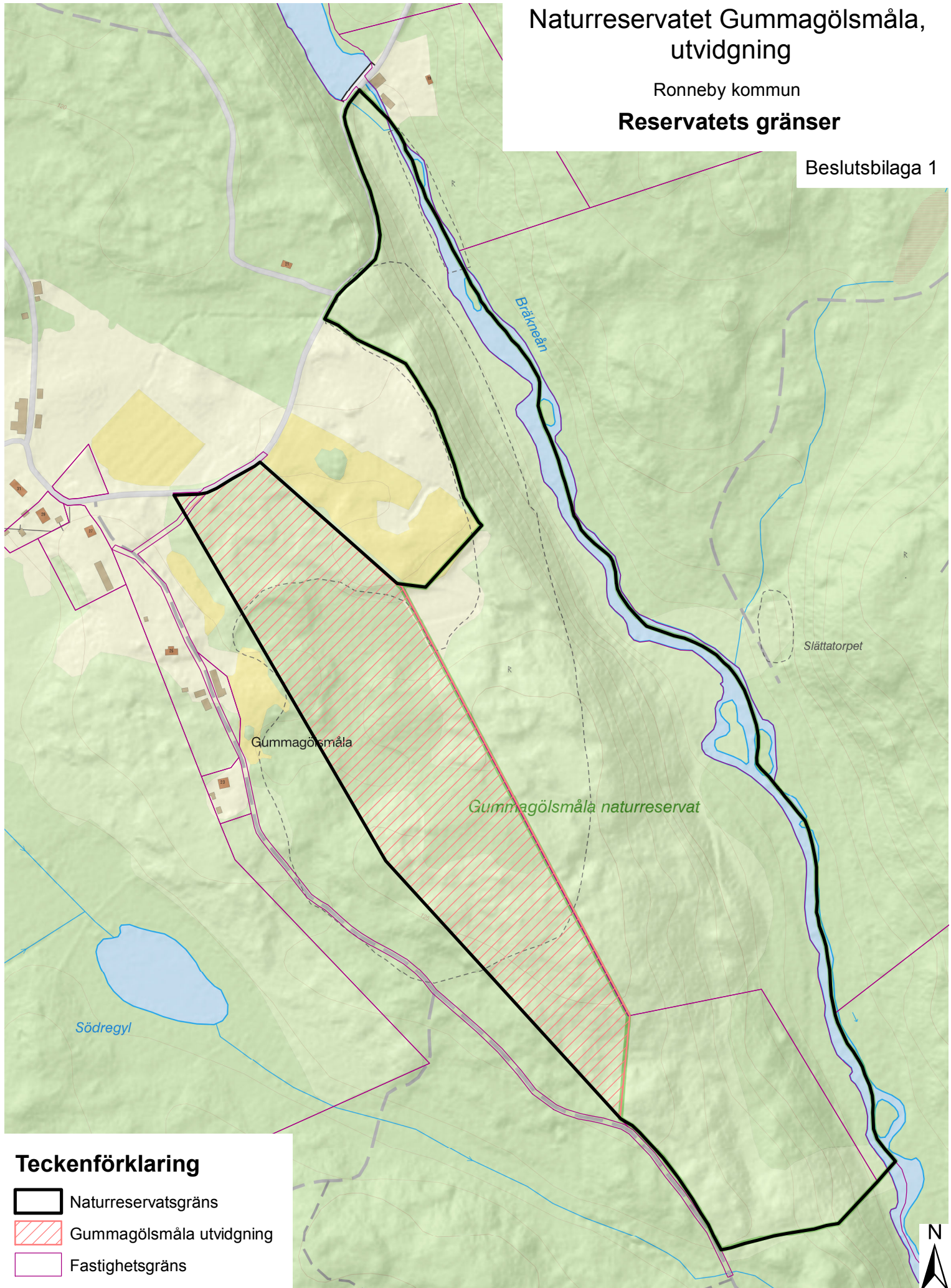
Information om hur länsstyrelsen hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Naturreseptat Gummagölsmåla, utvidgning

Ronneby kommun

Reservatets gränser

Beslutsbilaga 1

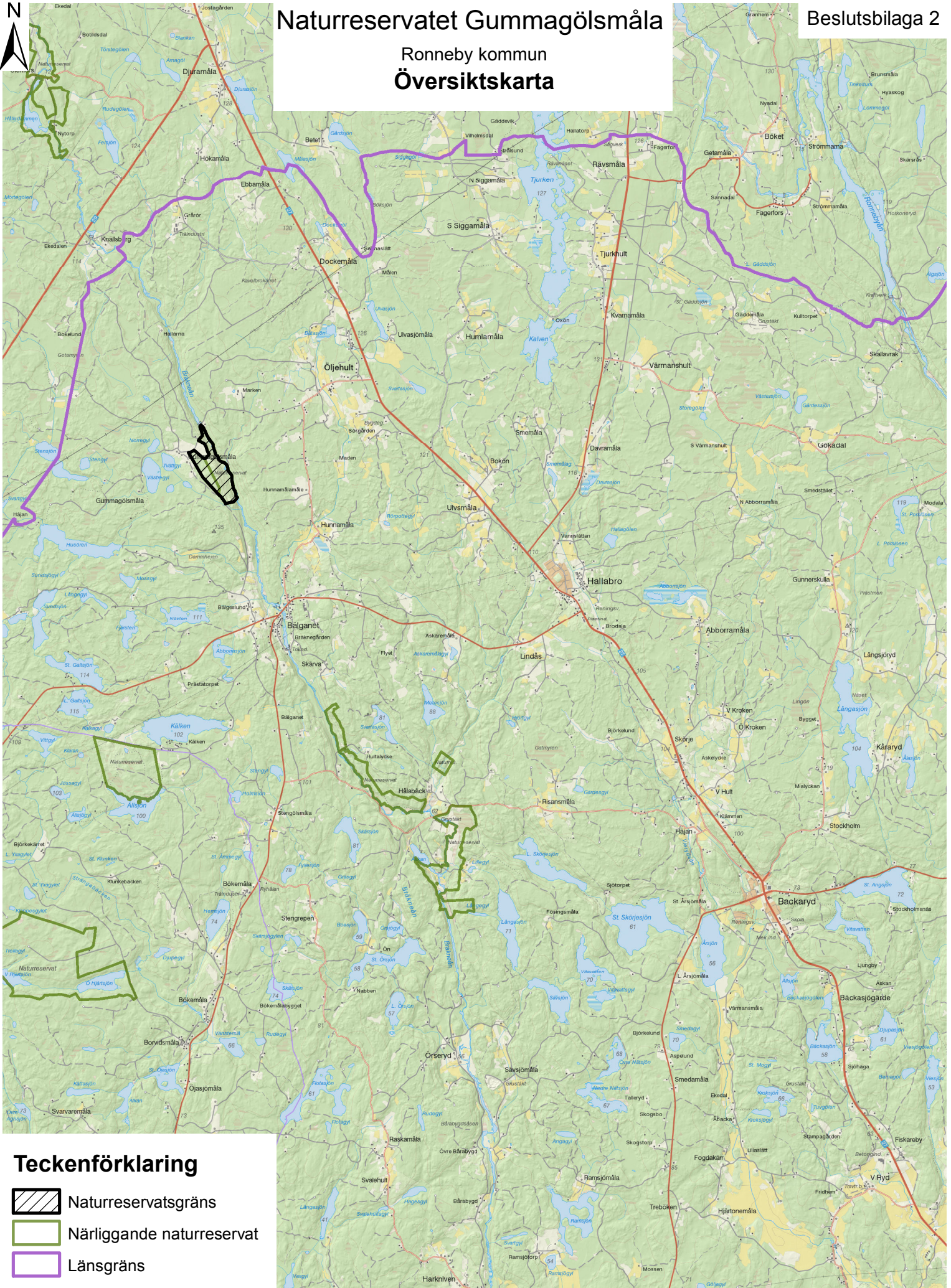
Teckenförklaring

- Naturreseptatsgräns
- Gummagölsmåla utvidgning
- Fastighetsgräns

Naturreservatet Gummagölsmåla

Beslutsbilaga 2

Ronneby kommun
Översiktskarta

Teckenförklaring

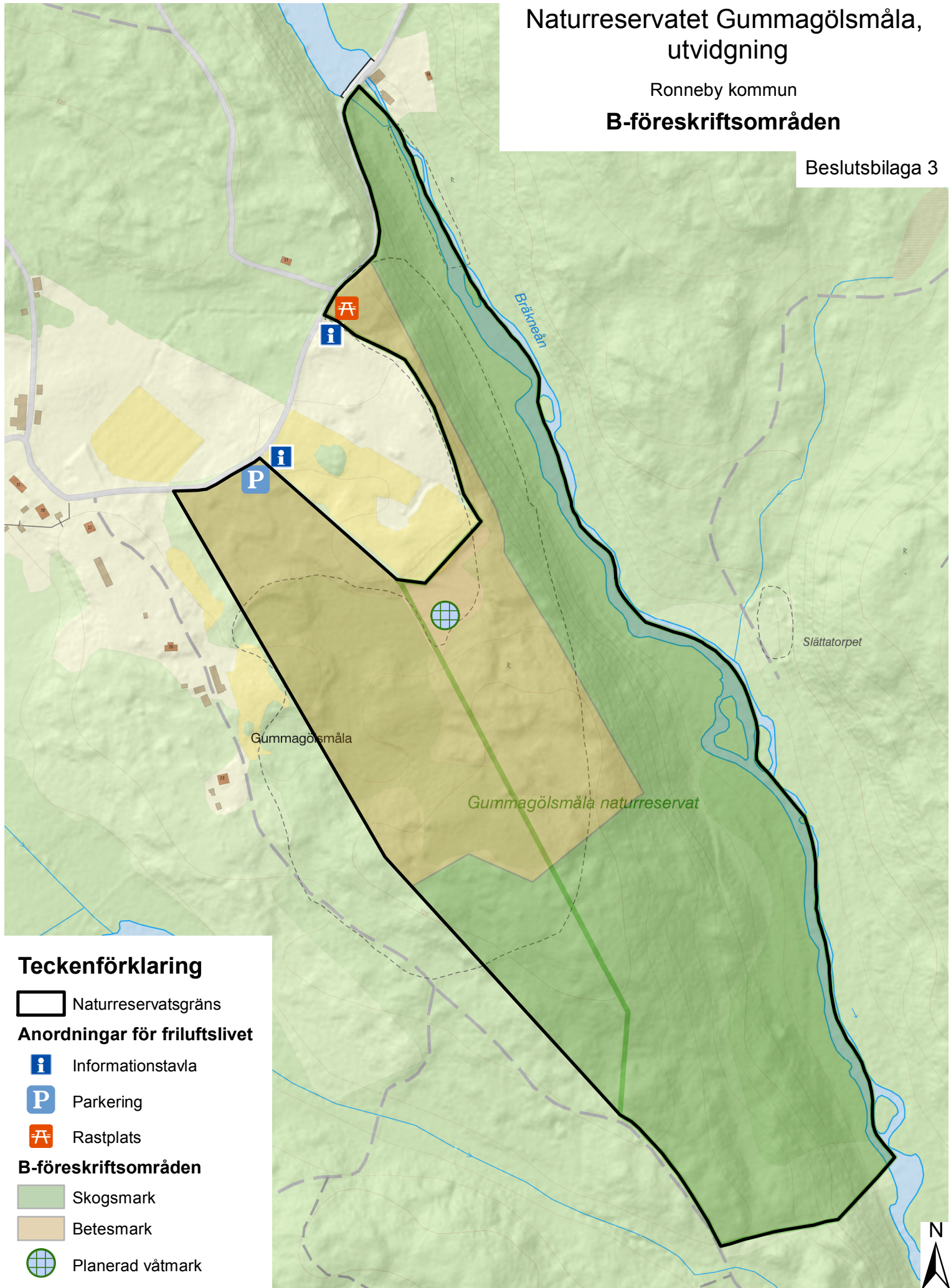
- Naturreservatsgräns
- Närliggande naturreservat
- Länsgräns

Naturreseptatet Gummagölsmåla, utvidgning

Ronneby kommun

B-föreskriftsområden

Beslutsbilaga 3

Teckenförklaring

Naturreservatsgräns

Anordningar för friluftslivet

Informationstavla

Parkering

Rastplats

B-föreskriftsområden

Skogsmark

Betesmark

Planerad våtmark